

Les raons positives per votar afirmativament la Constitució europea

No ens hi capfiquem gaire

M CARLES BOIX

Malauradament, el referèndum sobre la Constitució europea acabarà convertint-se en un plebiscit dels sentiments, marcat per un combat més aviat gruixut entre els qui defensen el text en nom de la tolerància, la pau i el progrés (i, a la Pell de Brau, també en nom de la unitat pàtria), i els qui s'hi oposen (a Catalunya) en defensa d'una nació no reconeguda i amb la sospita que es despertaran davant d'un nou estrat d'institucions allunyades i en mans del govern central. En aquest context, i sense abandonar el meu complet escepticisme sobre la capacitat de convèncer ningú amb aquest article, passo a fer balanç de les raons a favor i en contra de la Constitució. Per què cap lector passi angúnia, anuncio que tant el sí com l'abstenció m'estan bé. Votar no, en canvi, se'm fa difícil de justificar.

Els partidaris del no a la Constitució europea addueixen tres raons: el text no reconeix Catalunya com a nació a Europa; la Constitució no és prou federal; i el projecte constitucional no estableix l'oficialitat del català. (Deixo de banda les badoqueries de l'esquerra que denuncia la Unió com l'Europa del capital perquè no val la pena esmerçar cap esforç per discutir amb persones que no han digerit la caiguda del mur a Berlín.)

L'afirmació que cal rebutjar la Constitució europea perquè no reconeix Catalunya com a entitat política diferenciada neix d'una confusió lamentable sobre els fonaments de la Unió Europea. La Unió és el resultat d'un pacte entre Estats sobirans amb l'objectiu específic d'assegurar la pau entre els seus membres. I això s'ha fet mitjançant institucions i polítiques econòmiques dirigides a evitar que cap dels països de la Unió (i sobretot Ale-

manya) pugui créixer per sobre de tots els altres (i amenaçar-los com va passar abans de les guerres mundials). Com que els subjectes de la Unió són els Estats, afirmar que la Unió neix bastarda perquè no reconeix Catalunya és, com diuen els nord-americans, com voler alhora menjar-se un pastís i conservar-lo. Si Catalunya vol que la Unió la reconegui com a país oficial, haurà de constituir-se com a Estat sobirà. I si no, haurà d'acceptar, a tot estirar, l'estatus de land alemany, amb l'Estat central com a mitjancer (i potser copartípic) en les relacions amb Europa.

L'ambigüitat en què hem viscut instal·lats fins ara mateix ha tingut els seus mèrits: ha permès recuperar coses del centre sense trencar gaire plats. Però aquesta ambigüitat és ara perjudicial. Als que es queixen dels silencis de la Unió els correspon la càrrega de la prova: ens han de dir quin llençatge els satisfaria per poder votar a favor de la Unió. Això no ho he vist enlloc, excepte per demanar el reconeixement d'aquesta figura, jurídica-ment inservible, que es diu "regió".

Un esborrany preliminar de la Constitució establia explícitament una clàusula que fixava les fronteres estatals actuals de manera permanent. Aquell text ha desaparegut i ha estat substituït per una fórmula, al meu entendre vaporosa, que compromet la Unió, entre molts d'altres objectius, a "assegurar la integritat territorial de l'Estat" (art. I-5, 1). Certament, la Constitució no regula, com fan les Constitucions federals reals, un meca-



SHOZO SOMEKAWA

nisme de secessió d'una regió dins d'un Estat. Però, tampoc no es converteix en un obstacle per forçar una redefinició de les relacions internes d'un Estat membre ni probablement per reconstituir-los (atesa la flexibilitat amb què els Estats membres poden abandonar la Unió).

La segona raó per votar en contra és, ens diuen, que el text no és prou federal. Efectivament, aquest projecte constitucional consagra, amb canvis marginals, l'*statu quo*. Però, a mi, això ja m'està bé. No he acabat mai d'entendre aquests federalistes catalanistes que són tan federalistes que, després de queixar-se de totes les coses que ens pren l'Estat central, volen traspasar-les a les institucions comunitàries. El seu propòsit de substituir el pont aeri Barcelona-Madrid per un pont aeri Barcelona-Bruselles ens acabarà obligant als catalans a viatjar el doble d'hores amb avió. Aquesta il·lusió per coordinar i europeïtzar massa m'an-

gunieja. El que hi ha ara –moneda única i lliure circulació de factors– és la justa mesura. Per arrodonir-ho, solament caldria desmantellar la política agrària comuna i potser reduir el nombre de parlamentaris europeus.

Finalment, és cert que l'oficialitat del català és un objectiu raonable i legítim. Però, a hores d'ara, l'ús i la vitalitat del català no passa per Brusselles. El nombre de persones que interactuen quotidianament amb les institucions europees és minso. Ningú parlarà en català demà (si no ho feia abans) perquè la Unió disposi d'un servei de traducció simultània. I, en vista d'una sentència recent del Tribunal Euro-

peu de justícia indicant que els governs de la Unió no poden obligar les empreses alimentàries a etiquetar tots els seus productes en la llengua oficial del país, l'oficialitat del català a Europa no assegurarà l'etiquetatge en català. En comptes d'haver passat mesos enterrats en exercicis de simbologia que van desembocar en la decisió magnànima del govern central sancionant la unitat d'una llengua única, no hauria estat més sensat negociar amb Zapatero el traspàs complet de TVE-2? Ampliar l'audiència potencial en català és el millor mecanisme per expandir-ne l'ús. Totes dues coses (televisió i oficialitat) són compatibles. Però, amb un pressupost limitat, no es poden comprar Eto'os, Zidanes i Beckhams alhora. Cal triar-ne un. Ben triat, la Lliga es pot guanyar igualment. Com que entenc que demostrar la feblesa de les raons negatives no és motiu suficient per arrossegar ningú a votar que sí, acabo oferint-los les raons positives. D'entrada, n'hi ha quatre que no em convencen: la por al què diran si votem no, l'europeisme ensucrat, l'antiamericanisme (que demana que Europa s'uneixi per fer front a suposats bàrbars mastegadors de xiclet) i la necessitat de lligar de mans els militars espanyols. Per contra, n'hi ha tres que em fan més el pes. Primer, la teoria del cava: quan més gran sigui el mercat exterior, menys diners perdrem dient el que pensem. Segon, aquesta Constitució limitada té tots els components per fer d'Europa un espai liberal, a prova d'intervencionismes perillosos. Tercer, que, si la Constitució no s'aprova, la temptació és crear moltes Europes de múltiples velocitats. Però aquesta solució seria perillosa perquè acabariem amenaçant el lliure mercat i la mateixa cohesió institucional que reforça la pau al continent. En tot cas, si aquestes tres consideracions no els convencen, no s'hi capfiquin gaire més. Hi ha també molta salut democràtica en una abstenció. I aquesta abstenció no ha de fer cap mal incorregible a Europa.

• CARLES BOIX. CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA A LA UNIVERSITAT DE CHICAGO
CBOIX@UCHICAGO.EDU

Anita Roddick

MIQUEL PORTA PERALES

La vida de la senyora Anita Roddick confirma que viure en el si de la contradicció és un dels negocis més rendibles del món. Recordem que Anita Roddick és la fundadora i propietària de The Body Shop, la coneguda cadena de botigues de sabons, cremes i cosmètics que ha revolucionat el sector. Les dades són aclaparadores: més de dos mil establiments repartits en cinquanta-dos països, setanta-set milions de clients, i uns beneficis que creixen a un ritme que s'acosta al cinquanta per cent anual. Un gran negoci, sí senyor. I el mèrit és d'una senyora que ha sabut fer forat en un mercat molt competitiu gràcies a l'oferta de productes d'higiene i bellesa que aposten per la naturalitat en detriment de la sofisticació. Per entendre'ns, The Body Shop és l'antítesi de Sephora.

I aquest és el secret de l'èxit en una societat en què allò que és natural es ven molt bé.

El que és curiós del cas és la ideologia del nostre personatge. Resulta que Anita Roddick és una activa militant del moviment antiglobalitzador i anticapitalista que refusa el consumisme, la idea de benefici i la coqueteria femenina. No ho entenc. ¿Com es pot rebutjar la globalització econòmica i està al capdavant d'una companyia transnacional? ¿Com es pot ser anticapitalista i augmentar d'any en any la quota de mercat gràcies a una política de caràcter liberal? ¿Com es pot ser anticonsumista i predicar un "anticonsum individual" que consisteix a comprar uns productes naturals que són precisament els que un ven? ¿Com es pot negar la idea de benefici i posar en marxa una

nova línia de negoci anomenada The Body Shop at Home dedicada a la venda a domicili al més pur estil Tupperware? ¿Com es pot estar contra la coqueteria femenina i vendre cosmètics? I, per esmentar una altra contradicció, Anita Roddick –precisament ella, que ha estat capaç de crear una marca mundialment coneguda– firma llibres amb una Naomi Klein que critica el poder de les marques. Aquí no acaben les curiositats, perquè aquesta venedora de sabons alguna cosa té a veure amb el *sex shop* londinenc propietat de la seva filla que, quan hi havia la guerra d'Iraq, va augmentar el negoci –l'antiamericanisme ven– tot exposant a l'aparador un pubis artificial on es llegia "Fock Bush".

Anita Roddick justifica les contradiccions dient que ja no és la directora de la companyia, sinó únicament la propietària. I afegeix que el seu negoci és creatiu i progressista. Per arrodonir la feina, mai no es cansa de repetir que és una rebel. Quins temps aquests en què la rebellia és un dels més grans negocis del món. En concret, Anita Roddick és la cinquena dona més rica de la Gran Bretanya.

• MIQUEL PORTA PERALES. ESCRIPTOR